

Täysistunto

Keskiviikko 23.10.2024 klo 14.00—17.00

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 157/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausuntonsa.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, niin tuttuun tapaan asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Rydman, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.37 Elinkeinoministeri Wille Rydman (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan kahdeksaan lakiin muutoksia viranomaisten tietojenvaihdon tehostamiseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä ja kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta.

Esityksen tarkoituksena on edistää tavoitteita tiedonvaihdon parantamiseksi ja valvonnan tehostamiseksi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumiseksi sekä hallitusohjelmakirjauksiamme tietojenvaihdon esteiden poistamiseksi rikostorjunnassa sekä sen varmistamiseksi, että suojelupoliisi saa tehtävänsä kannalta tarpeelliset tiedot poliisilta, vero- ja ulosottoviranomaisilta ja muilta viranomaisilta.

Mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia, rahanpesun selvittelykeskuksesta annettua lakia, verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia, työtapa- turma- ja ammattitaitulakia, työntekijän eläkelakia sekä työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia.

Lisäksi ehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia siten, että laista poistettaisiin valtioneuvostolle annettu asetuksenantovaltuus epäilyttävän liiketoimen muodosta ja sisällöstä. Asetuksenantovaltuuden sijaan säädettäisiin Rahanpesun selvittelykeskukselle valtuus antaa tarkentava määräys epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen muodosta ja sisällön esittämisen asettelusta.

Lakiehdotuksissa rahanpesulakiin ja verotietolakiin varmistetaan tosiasiallisia edunsaajia koskevien rekisteritietojen oikeellisuus ja ajantasaisuus. Mainitut muutosehdotukset vastaavat viidennen rahanpesudirektiivin 30 artiklan 4 kohdan edellytyksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

Toisessa lakiehdotuksessa rahanpesun selvittelykeskuksesta esitetään täydennettäväksi rahanpesurekisterin tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä luottolaitosdirektiivin kansallisella voimaansaattamisella, jotta tietoja voitaisiin luovuttaa direktiivin mukaisesti sekä Finanssivalvonnalle että Euroopan keskuspankille tilanteissa, joissa Euroopan keskuspankki toimii pankkivalvojana. Samalla myös Rahanpesun selvittelykeskuksen rahanpesurekisteritietojen käsittelyä koskevia säännöksiä täsmennetään tietojen keräämisen, tallentamisen ja rekisteristä poistamisen osalta siten, että säännökset vastaavat paremmin tietosuojasääntelyn ja toiminnan tosiasiallisia vaatimuksia.

Lakiehdotuksissa 3—5 on kyse suojelupoliisin tiedonsaannin varmistamisesta. Tavoite toteutetaan korjaamalla verotietolakia, lakia Finanssivalvonnasta ja lakia Harmaan talouden selvitysyksiköstä, joissa suojelupoliisin tiedonsaanti oli aiemmin perustunut asemaan esitutkintaviranomaisena. Jotta Harmaan talouden selvitysyksikkö voisi laatia velvoitteidenhoitoselvityksen suojelupoliisille kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta, edellyttää se lisäksi lakiehdotusten 6—8 mukaisten tiedonsaantioikeuksien lisäämistä suojelupoliisille.

Edellä mainitut suojelupoliisille ehdotetut tiedonsaantioikeudet ovat seurausta suojelupoliisin roolin muuttumisesta esitutkintaviranomaisesta tiedusteluviranomaiseksi. Suojelupoliisi ei voi nykytilassa soveltaa enää erityislakeihin esitutkintaviranomaisille säädettyjä tietojensaantia koskevia normeja, vaan tiedonsaannin tulee perustua suojelupoliisin tehtäviin.

Arvoisa puhemies! Toivon esityksen saavan eduskunnalta myönteisen vastaanoton.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille, ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Rasinkangas.

14.40 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Harmaan talouden torjunta on tärkeää yritysten tasapuolisen kilpailun takaamiseksi, mutta sillä on myös tärkeä merkitys rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä. Viranomaisten tietojenvaihtosäännöksiä on kehitettävä harmaan talouden toimijoiden tunnistamiseksi ja torjunnan tehostamiseksi. Rahanpesurekisteritietojen käsittelyä koskevia säännöksiä täsmennetään tietojen keräämisen, tallentamisen ja rekisteristä poistamisen osalta siten, että ne vastaavat paremmin tietosuojasääntelyn ja toiminnan tosiasiallisia vaatimuksia.

Hallituksen esityksen mukaan myös suojelupoliisin tiedonsaantiin jääneitä puutteita on nyt tarkoitus korjata. Suojelupoliisin rooliin muuttui esitutkintaviranomaisesta tiedusteluviranomaiseksi tiedustelulakien voimaan tullessa.

Verohallinto tiedotti 8.2.2024, että Suomi on päivittänyt arvioitaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä. Epäviralliseen kansainväliseen rahanvälitykseen sisältyy erittäin merkittävä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Viranomaisten mukaan riski on merkittävä myös virtuaalivaluutan tarjoajilla, pankeilla ja maksupalvelujen tarjoajilla.

Euroopassa ovat yleistymässä myös neopankit. Neopankeiksi kutsutaan pankkipalveluja tarjoavia teknologiayrityksiä, jotka toimivat digitaalisesti lähinnä mobiilisovellusten kautta. Neopankkien palveluideologiaan kuuluu muun muassa helppo tilin avaaminen ilman käyntiä konttorissa sekä ilman tulo- ja luottotietoja. Niiden yleistymisen syynä ovat palveluiden edullisuus sekä helppo ja nopea saatavuus. Verohallinnon valvonnassa on havaittu neopankkien käytön syiksi myös ulosoton tai verojen välttelyä. Verohallinnon alus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

tavien analyysien perusteella neopankeilla on jo kymmeniätuhansia asiakkaita Suomessa. Ne mahdollistavat harmaan talouden toimintaa, kun asiakasta ei tunnisteta samalla tavoin kuin perinteisessä pankkitoiminnassa tehdään.

Harmaan talouden toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin ja uusiin ilmiöihin viranomaiset eivät voi vastata vain omasta siilostaan käsin, vaan tarvitaan yhteistyötä eri viranomaisten kesken.

Ulkomaille siirtyä rahaa myös epävirallisten pankkien kaltaisten rahansiirtojärjestelmien eli hawaloiden kautta. Nämä hawalat ovat yleisiä Lähi-idässä, Pohjois- ja Koillis-Afrikassa sekä Etelä-Aasiassa. Hawala-järjestelmällä on taustansa islamilaisessa perinteessä ja oikeudessa. Hawala-järjestelmässä rahaa siirretään maasta toiseen, kun käytettävissä ei ole virallista ja toimivaa pankkijärjestelmää. Tässä eivät päde normaalit pankkitoimintaa koskevat sääntelyt, muun muassa asiakkaan tunnistaminen ja rahan alkuperän selvittäminen. Kun Suomessa käteistä rahaa tallennetaan pankkiin tai sitä nostetaan sieltä, asiakkaalta selvitetään rahan alkuperää ja käyttötarkoitusta. Tämä on osa harmaan talouden torjuntaa ja normaalia rahanpesulain mukaista toimintaa pankeilta. Epäviralliset hawalat toimivat toisin. Tutkimuksissa on osoitettu, että hawalaa hyödynnetään laajasti terrorismin rahoitukseen kansainvälisesti, mutta viitteitä sen käytöstä terrorismin rahoitukseen löytyy myös Suomesta.

Arvoisa puhemies! Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen vaatii viranomaissyhteistyötä. Tietojenvaihdon esteiden poistaminen rikostorjunnassa on yksi Petteri Orpon hallituksen tärkeistä kirjauksista. Rahanpesulain mukaan ilmoitusvelvollisiin kuuluu laaja joukko eri toimialojen elinkeinonharjoittajia ja yrityksiä. Tällaisia toimialoja ovat muun muassa pankki- ja sijoitustoiminta, virtuaalivaluutan tarjoaminen, kiinteistövälitys, perintä, kirjanpito ynnä muut toimialat. Epäilyttävästä liiketoiminnasta tehdyistä havainnoista sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ilmiöistä on vaihdettava tehokkaammin tietoa viranomaisten ja ilmoitusvelvollisten välillä. Tällöin mahdollisuudet rikollisen toiminnan estämiseen, havaitsemiseen ja selvittämiseen paranevat.

Tietojenvaihdon nopeus on myös tärkeää rikoshyödyn takaisin saamiseksi. Rahanpesurikoksissa on olennaista, että on oltava aina niin sanottu alkurikos eli rikollinen teko, josta pestävä raha on peräisin. Tämä vaatii usein talousrikostutkintaa niin sanotun liipaisinrikoksen selvittämiseksi, jotta rikollisen rahan lähde voidaan selvittää ja rahat tuomita valtiolle menetetyksi. Suomen rajojen yli viedään rikollisella toiminnalla saatua rahaa monin eri tavoin. Silloinkin kun epäiltyä rahanpesuun liittyvää rahaa on jäänyt viranomaisen haltuun, on oikeudessa katsottu, että alkurikos on jäänyt näyttämättä toteen, eikä näin ollen rahanpesusta ole voitu antaa tuomiota ja määrätä menettämisseuraamusta rahojen suhteen.

Esimerkki: Useat tiedotusvälineet uutisoivat tammikuussa 2024 tapauksesta, jossa lentokentän turvatarkastuksessa oli löytynyt vuonna 2021 matkatavaroihin pakattuina eli kätkeytyinä yli 300 000 euroa käteistä rahaa. Syyttäjä epäili henkilön syyllistyneen törkeään rahanpesuun, koska syytetyn tulot ja taloudellinen tilanne huomioon ottaen varat eivät voineet olla peräisin laillisesta toiminnasta. Henkilöä syytettiin myös kahdesta törkeästä veropetoksesta. Käräjäoikeus hylkäsi kaikki syytteet asiassa, koska katsoi, että alkurikosta ei oltu näytetty toteen. Oikeus uskoi rahojen olevan hawala-järjestelmän kautta siirrettyjä sukulaisen varoja, koska tällä ei ollut omaa pankkitiliä eikä hän voinut ulkomaalaisena sellaista hankkia. Vähintään 10 000 euron käteisvarojen kuljettaminen matkalla EU-alueelle tai sieltä ulos olisi vaatinut ilmoituksen tulliviranomaiselle. Kätkeminen matkatavaroihin ei ole ilmoitus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

Arvoisa puhemies! Meidän on syytä aukaista silmät eikä sokeasti luottaa siihen, mitä meille kerrotaan. Rikostutkinta vaatii resursseja, viranomaisten yhteistyötä ja oikea-aikaista puuttumista. Jokainen on syytön, kunnes toisin todistetaan. Todistamistaakka jää esitutkintaviranomaiselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen.

14.47 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esityksestä ja myöskin sen esittelystä. Tietojenvaihdon parantaminen on aina tervetullutta viranomaisten välillä, ja tällä esityksellä varmasti parannetaan jälleen — ainakin pieni askel — rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ehkäisyä. Tässä on myös esimerkki siitä, miten edellisen hallituksen ja nykyisen hallituksen tavoitteet ovat yhteneväiset ja missä mennään samaan suuntaan. Sekin on syytä välillä huomata, että näissä turvallisuutta ja rikosten torjuntaa koskeissa asioissa on myös yhteistä opposition ja hallituksen välillä.

Tässä hallituksen esityksessä on kyllä pohdittu vaikutuksia yrityksiin, yhteiskuntaan ja ihmisiin, mutta ehkä ymmärrettävästikin, kun kysymys on lähinnä tietojenvaihdon parantamisesta, ei sen laajemmin terrorismin rahoittamisen torjunnan vaikutuksista, rahanpesun torjunnan vaikutuksista ihmisten pankkipalveluiden saamiseen ja yritysten pankkipalveluiden saamiseen. Näiden sinänsä tärkeiden tavoitteiden, jotka jaamme, edistäminen on myös välillä hankaloittanut esimerkiksi pankkipalveluiden saatavuutta yrityksille ja yhdistyksille. Tästä olemme eduskunnassa viime kaudella ja tällä kaudella jo jonkin verran ehtineet keskustella, mutta sinänsä ymmärrettävää on, että turvallisuus menee varsinkin tällaisina aikoina jopa sujuvuuden edelle ja byrokratiaa joudumme näistä syistä lisäämään.

Olisin kuitenkin ministeriltä tiedustellut: miten tällä hetkellä näette rahanpesun ehkäisyn ja terrorismin rahoittamisen torjunnan yleiset vaikutukset yritysten ja yhdistysten pankkitoiintaan ja rahoituspalveluiden saatavuuteen? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

14.49 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Oikeastaan tämän vuosituhannen puolella jokaisella vaalikaudella on lainsäädäntöä kehitetty siten, että entistä paremmin voitaisiin niin torjua harmaata taloutta, vähentää rahanpesua kuin sitten myös rajoittaa ja torjua niitä mahdollisuuksia, joilla näitä toimenpiteitä käytetään myös terrorismin tukemiseen, ja hyvä niin.

Tässä minusta on aika lailla poliittinen konsensus ollut ihan salin molemmilla puolilla jokaisella vaalikaudella, että näitä toimenpiteitä on järkevä tehdä. Niitä on järkevää tehdä Suomessa, niitä on järkevää tehdä globaalisti, koska emme halua, että kukaan menestyy viulunpelillä, emmekä myöskään todellakaan halua, että terroristit pystyvät sitten omaa toimintaansa rahoittamaan hyödyntämällä niitä porsaanreikiä, joita lainsäädäntöön on mahdollisesti jäänyt. Siltä osin on hienoa, että tämäkin hallitus tämän päivityksen nyt näihin kokonaisuuksiin tuo, ja tällä kertaa tämä keskittyy nimenomaan tähän tiedonvaihtoon. Ja siltä osin, kun esitykseen on pystynyt perehtymään ja lukemaan myös lausuntopalautetta, voi kyllä tulla siihen johtopäätökseen, että nämä ovat varsin kannatettavia muutoksia. Lausuntokierroksella myös hyvin laajasti nämä eri toimijat, niin viranomaistoimijat kuin sitten elinkeinoelämänkin toimijat, kannattivat näitä muutoksia, ja näillä todella toivottavasti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

on myös sitten se vaikutus, että pystytään torjumaan entistä enemmän ja laajemmin niin harmaata taloutta, rahanpesua kuin sitten terroristista toimintaa.

Ehkä ministeriltä olisin vielä kysynyt: Tuolla lausuntopalautteissa nousi myös hyvin vahvasti esille se, että kun puhutaan tästä tietojenvaihdosta, niin ei pidä keskittyä pelkäämään tietojenvaihtoon kansallisten viranomaisten välillä, vaan entistä tärkeämpää on myös tiedonvaihto kansainvälisesti, jotta näihin mahdollisesti ja monesti hyvin monimutkaisiin rahoituskuvioihin päästäisiin käsiksi ja niitä pystyttäisiin torjumaan myös aivan alkulähteillä. Millä tavalla on nyt sitten ajateltu, että tämä kansainvälinen yhteistyö otetaan huomioon, jotta todella pystymme yhdessä kumppanimaidemme kanssa entisestään tehostamaan tätä toimintaamme ja vaikeuttamaan rikollista toimintaa ja torjumaan terrorismia?

Arvoisa puhemies! Ehkä yleisestikin voi todeta, että meillähän on todella paljon potentiaalia meidän viranomaistoiminnan kehittämisessä siinä, että viranomaiset kykenevät entistä paremmin hyödyntämään toistensa tietoja. Tästä tietojenvaihtamisesta paljon kyllä puhutaan, ja on hienoa, että se on läpileikannut monella sektorilla ja monenlaisia päivityksiä eri lainsäädäntöihin tulee, jotta viranomaiset pystyvät tietoa hyödyntämään entistä paremmin. Minusta tätä on syytä kyllä jatkaa, koska se on vähän niin, että kun kerran se tieto on kerätty, niin onhan se on nyt järjetöntä, jos me emme pysty sitä myös toisella viranomaisella tai toisen viranomaisen toiminnassa hyödyntämään, ja senpä takia ihan yleisestikin minusta on syytä, että tätä edelleen jatketaan, että jokaisessa esityksessä pyritään siihen, että tiedot myös viranomaisten välillä liikkuvat entistä paremmin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

14.52 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Kiitän ministeri Rydmania hyvästä lain esittelystä ja siitä, että tuotte juurikin tämän äärettömän tärkeän lain tänne eduskuntaan käsiteltäväksi.

Tällä ehdotetulla lailla edistetään hallituksen hallitusohjelmakirjauksia. Siellä oli muutama hyvinkin tärkeä kirjaus, muun muassa se, että suojelupoliisi saa tehtävänsä kannalta tarpeelliset tiedot poliisilta, vero- ja ulosottoviranomaisilta ja muilta viranomaisilta, ja myös se, että hallitus poistaa tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa.

Meidän tulee tehdä kaikkemme yhteiskunnassa, että terrorismin rahoittaminen ja rahanpesun ennaltaehkäisy on mahdollista, kuin myös harmaan talouden torjunta. Toimin itse eduskunnan tarkastusvaliokunnassa, ja me olemme valiokuntana ottaneet hyvin usein, monissa eri mietinnöissä, kantaa harmaan talouden torjuntaan. Se aihe nousi — historiaa taaksepäin katsoen — vuonna 2010 ensimmäistä kertaa valiokunnan mietinnössä esille, ja sillä linjalla me olemme jatkaneet. Pidämme erittäin tärkeänä, että laittomasti liikkuva raha pysäytetään, ja meillä on siellä taustalla riittävästi myös tutkijoita, jotka kykenevät tätä tärkeää työtä tekemään.

Kysyisinkin teiltä, hyvä ministeri: Millaisena uhkana te näette niin valtakunnallisesti kuin maailmanlaajuisesti tämän epäselvän rahan liikkeen ja sen, millä tavalla oikeasti näitä terrorismirikoksia rahoitetaan, ja pystymmekö me torppaamaan kaikki ne väylät, joita kautta tätä toimintaa saatetaan edistää? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

14.54 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin hyödyllistä keskustelua. Erittäin paljon voi kannattaa tällaisia asioita, että viranomaiset saavat toisiltaan tietoja asioiden hoitamiseksi, ja tämä on tärkeää harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa. Se on tässä myöskin se ydin, kun katsotaan tätä laajemmin.

Mietin tässä sitä, että kun nyt puututaan harmaan talouden yhteen osa-alueeseen ja kun harmaata taloutta liikkuu muillakin alueilla — esimerkiksi nyt yritykset tekevät työsuoritteita ja siellä on epärehellisestikin toimivia yrityksiä, eikä aina tiedetä, minne ne rahat oikeasti ohjautuvat — niin voisi ajatella, ja tuli tässä mieleen, olisiko tässä yhteydessä pitänyt myös tilaajavastuulain olla paremmin mukana, koska siinä arvioidaan sitä, hoidetaan-ko velvoitteet asiallisesti niille työntekijöille ja menevätkö ne rahat oikeisiin osoitteisiin, mitä tämän osalta tehdään. Tällä voitaisiin myöskin helpottaa sitä tilannetta, että kun näitä alihankintasuorituksia ja muita tehdään, niin nähdään myöskin tämä ulottuvuus.

Sinänsä nämä muutokset, joita tässä on, ovat askeleita oikeaan suuntaan, mutta tuli tässä ajatuksena, että tämä voisi olla semmoinen, mikä pitäisi tässä nyt ottaa jollain tavalla mukaan, koska me voitaisiin ottaa tässä myöskin kaksi asiaa yhtä aikaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Puisto.

14.56 Sakari Puisto ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Rahanpesun estäminen ja terrorismin rahoittamisen estäminen ovat tietysti todella tärkeitä, ja tämä esitys tulee meille talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Kysyisin myös käytännön kysymyksen tästä pankkitilien avaamisesta silloin, kun puhutaan ihan täysin asianmukaisista ei-rikollisista toimijoista, täysin bona fide -henkilöistä tai -yrityksistä. Kysyisin ministeriltä, miten te näette sen asian, että kun on ollut käytännössä vaikeuksia pankkitilien avaamisessa oikeisiin tarkoitukseen, niin missä se ongelma oikein piilee kansallisesti siis sellaisten henkilöiden osalta, joista voisi ajatella, että mitään ongelmaa tai riskiä ei ole. Onko se siellä pankkipuolella? Pankit tietysti tekevät kuitenkin liiketoimintaa, ja niillä on se riskienhallintanäkökulma, eli monet näistä rahanpesuasioista tai pakotteista ovat isoja riskejä pankeille. Jos he itse tekevät jotain väärin, niin sitten esimerkiksi pakotteiden puolesta pankit itsessään voivat olla vaikeuksissa. Kysyisin tästä, miten kuitenkin pystyttäisiin tämä puoli ottamaan huomioon.

Sitten myös tästä käytännön rikostorjunnasta, mikä koskee rahanpesua tai terrorismin rahoitusta tai sitten ihan pankkihuijauksia, että millä keinoin pystyttäisiin nopeasti estämään se rahan siirtyminen pois epätoivottuun osoitteeseen? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

14.58 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edellisessä puheenvuorossani unohdin vielä lisäksi kiittää siitä, että tämä lakiesitys on hyvin valmisteltu. Hyvin usein kuulemme, että lakiesityksissä on puutteita ja ongelmia, mutta ainakin nyt lausunnonantajien toteamuksissa kerrotaan, esimerkiksi valtioneuvoston oikeuskansleri on todennut, että tämä esitysluonnos vaikuttaa sinällään varsin huolellisesti valmistellulta.

Tämä on hyvää lainsäädäntötyötä, ja on erittäin tärkeää, että onnistuisimme kerralla tekemään hyvää lainsäädäntöä. Toki valiokuntaanhan lakiesitykset menevät, missä sitten mahdollisesti niitä viilataan, mutta täällä ovat oikeusministeriö, sisäministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö lausuneet ja olleet tyytyväisiä siihen, että heidän havaintonsa on huo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

mioitu. Myös suojelupoliisi on todennut, että luonnoksessa esitetyt lainsäädäntömuutokset ovat suojelupoliisin toiminnan kannalta erittäin tärkeitä, eli tätäkin kautta on tullut kannustusta tälle hyvälle esitykselle, minkä ministeri Rydman täällä esitteli.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, Piritta. [Piritta Rantanen: Arvoisa puhemies! Edustaja Rantanen juuri veti puheenvuoronsa pois tästä kohdasta ja puhuu seuraavassa. — Puhemies naurahtaa] — Selvä. — Sitten, mikäli ministeri haluaa kommentoida, niin olkaa hyvä.

14.59 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Kovasti kiitoksia kaikille puheenvuoroja käyttäneille edustajille. Ne olivat oikein hyviä ja osoittavat sitä, että tässä on kyse yhteisistä haasteista, joissa ei varmastikaan varsinaisia poliittisia ristiriitoja ole.

Rahanpesu, terrorismi ja harmaa talous ovat vakavia asioita, toki tietysti vähän erityyppisiä. Silloin kun puhutaan harmaasta taloudesta, niin silloin puhutaan siitä, että jokin yritys tai toimija yrittäjäkentällä saa itselleen ansaitsematonta etua sen kautta, että ei noudata niitä pelisääntöjä, joita sitten muut yritykset noudattavat. Se luo tietysti epäedullisen ja epäreilun kilpailuasetelman, ja sitä on torjuttava siitä syystä. Sitten rahanpesuun ja terrorismiin liittyvät rikokset taas ovat vakavia toisenlaisista syistä.

Edustaja Juvonen kysyi sitä, kuinka iso uhka tällaiset epäselvän rahan liikkeet ovat. Riippuen vähän volyymista ja toiminnan luonteesta pahimmillaan isokin uhka. Jos puhutaan vaikkapa jonkin terroristijärjestön rahoittamisesta, niin kyllä silloin puhutaan hyvin vakavista asioista. Kuten edustaja Räsänen totesi, tässä kansainvälinen yhteistyö on aivan avainasemassa, koska usein kyse on nimenomaisesti rajat ylittävästä rahaliikenteestä. Tällöin tietystikin on sitten erittäin tärkeää, että päivitämme lainsäädäntöämme ja viranomaisen toimintatapoja jatkuvasti, koska kyllä ne toimijat, jotka tällaisiin keinoihin turvautuvat, ovat hyvin innovatiivisia ja keksivät jatkuvasti uusia tapoja toteuttaa lainvastaista toimintaa. Meidän täytyy vaan sitten lainsäätäjinä pyrkiä pysymään siinä mahdollisimman hyvin perässä.

Harmaan talouden vaikutus on juuri sellainen kuin mitä edustaja Lylykin tuolla kuvasi ja mitä edellä kuvasin, millaisesta ongelmasta harmaassa taloudessa on kyse.

Sitten puheenvuoroissa edustajilta Mäkynen ja Puisto, molemmilta, nousi aivan relevantti ja oikeutettu huoli siitä, miten pankkipalvelut käytännössä toteutuvat. Tämähän on määrätynlaista tasapainon hakemista, että haluamme samalla riittävän tiukkaa ja näihin kielteisiin ilmiöihin puuttuvaa lainsäädäntöä ja sitten taas toisaalta, jos lainsäädäntö on kovin tiukkaa, se voi osaltaan kannustaa pankkeja sitten jo tarpeettomankin suureen riskinoton välttämiseen asiakkaiden valinnassa. Tämä on osittain johtanut sellaiseen tilanteeseen, että meillä on, kuten edustaja Puisto ja Mäkynenkin kuvasivat, sellaisia toimijoita, jotka ovat aivan oikealla asialla ja toimivat lain ja muiden puitteissa mutta joilla on silti vaikeuksia saada pankkitiliä avatuksi. Tästä johtuen olen tällä viikolla asettanut työryhmän selvittämään peruspankkipalveluiden saatavuutta. Siinä kiinnitetään huomiota sekä lainsäädäntöön että käytännön toimintoihin, jotka on todettu ongelmallisiksi sen suhteen, kuinka niitä peruspankkipalveluita on saatavilla. Ja näihin pyrimme saamaan vastauksia myöskin siten, että alan toimijat ovat mahdollisimman hyvin mukana. Totta kai pankeilla on oikeus myöskin valita asiakkaansa, mutta peruspankkipalvelut ovat kuitenkin myöskin sellaisia peruspalveluita, joita ilman yhteiskunnassa on käytännössä aika lailla mahdotonta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2024 vp

toimia, jolloin on tietystikin välttämätöntä, että myöskin julkinen valta osaltaan varmistaa, että tällaiset peruspalvelut myöskin ovat kohtuudella kaikkien saatavilla. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.